

Képernyő

Adöntő pillanatok

Komoly tanulságokkal szolgált a Bochum—Frankfurt kupadöntő. Nem a mi Lajosunkról akarok áradozni, ne ijedjen meg, nyájas olvasó! Csupán néhány, önmagán túlmutató mozzanatra szeretném föl hívni a figyelmet. A meccs legelőjén az egyik bochumi legény a balszélről befelé törve főnézett, s 8—10 méterről megcélozta a kaput. Mire lendített, egy fehér mezés frankfurti már röpült a labda elé. Aztán mikor lőtt, egy másik védő az előbbi mögött vetődve zárta a szöveget, s mire a kapu felé szállt a labda, egy harmadik is ott termett végleg eltörölve a kapu felé vezető utat. A lassításon lehetett aztán jól érzékelni, milyen célirányosan és gyorsan cselekedtek mind a négyen.

Tartok tőle, hogy egyes szakemberek most azt mondják, miért kinyílnak hárman egy ellen, elég lett volna megakadályozni a csatárt még valahol a tizenhatos előtt. Holott éppen ez a tanulságos: sokaknak nevetésnek tűnhettek ezek hárman, ahogy egymásba csúszva fetrengtek, ám ezzel az esetlennek is tűnő cselekedéssel — a csapat hibáit korrigálva — góltól mentették meg a kapujukat. Azaz a legjobb tudásuk szerint mozgósították képességeiket a döntő pillanatban.

Egy labdakezelési hiba láttán eszembe jutott *Szepe Si György* néhány esztendő gondolata: a Bundesligában is elcsúszik a játékos talpa alatt olykor a labda — mondotta az akkori bonni tudósító. És hozzátette: este azonban a televízió összefoglalójában nem ezt látja a nagydíjdemű. Nem hát, tol-

dom meg én, hisz a játékosok mindent megtesznek a cél érdekében: Mai kifejezéssel élve: teljesítményorientáltak. Ha spintelni kell, beleerősítenek, ha löni kell, tüzelnek, ha be kell vetődni, csúsznak minden gondolkodás nélkül.

Nálunk a teljesítményorientáltság egyoldalú fogalom lett. Azt jelenti számunkra, hogy az izzadságos melóért nagy pénz jár. És várjuk a vastag pénzes zacskót. Ki-ki joggal, más oktanul. Hisz nem lehet hónaljfolttal mérni egy-egy produkció eladhatóságát, de a társadalmilag haszontalanak bizonyuló munka is lehet tisztességes. *A helyzet itt bonyolult.* Úgy látom, odaát ez a teljesítményre irányultság azt jelenti, hogy az éppen végzett tevékenység közben a legjobbat akarja kihozni magából a munkájába feledkező ember. *A helyzet ott roppant egyszerű tehát.*

De miket is beszélnek...

Egyébiránt az MTV plusz második hetéről akartam írni, ha már hangot adtam egy hete elégedettségemnek. Azért kértem most újra szót, mert nyilvánvalóvá vált: ez a kötetlenebb televíziós forma is megmerevedik. Mindenütt ugyanazok a panelek, semmi változatoság a Nagy Változás díszletté lefokozódó elve mögött, műmosoly, műérdeklődés, tévécsinálók, narcisztikus műsorok. Eddig volt fogyasztható, mostanra kiderült, hogy jóllakni nem lehet tőle. Kévs benne a kálória. Hiányoznak — mint bátorítottam mondani — az igazi tartóelemek, és — teszem hozzá — a televíziós személyiségek.

Volt olyan időszaka a Magyar Televízió nevű Hivatalnak, amikor *vitrayosítás*sal oldották föl a gondolat-szünet kinossá váló időszakát. Azóta fölött egy Vitray Tamásnál — azaz két-tónél — több lábbon álló szellemi (szerkesztői-riporteri) alkotmány. Nem kívánom, hogy most például *baútsanak* a Szabadság téren Nem mintha nem nézném örömmel Baló György sugárzó tehetséggel készített műsorait, de az egyféléségnek, a kézi kapcsolós vezetés elsősülött fiának lejárt már az ideje.

Erre hívta fel a figyelmet az MTV plusz második hete és a nyugat-berlini kupadöntő is. Az utóbbit egyébként a második számú német tévéállomás közvetítette. Nem, ne tessék gondolni, hogy én abból azt vonom le! A több nálunk nincs napirenden, tudhatják. Csupán arra kívánom föl hívni a figyelmet, ha oly szegény ország vagyunk, hogy nekünk a televízióból is csak egy jutott, akkor az odakintinél is többször meg kell kérdeznünk a nézőt, a népet. Mi tetszik neki, mit néz? Tehát: mit értékel, mit szeretne látni számára kedvezőbb időben?

Érdekes, hogy odakint a több mellett is jobban számított a néző ítélete. Könnytelenül lecserélik a fő adás-időben kevésbé nézett műsort, ha a nép, a közvélemény másra szavaz. Nem várják meg a döntő utáni pillanatot. Nem akarnak gólt kapni. Gyűlölnék veszíteni.

Most mondom ezt, a döntő pillanatokban: Szeliden jegyzem meg: nemrég hasonlókról közvetített három napon át a Magyar Televízió.

Dlusztus Imre

Kínai delegáció Szegeden

Vasárnap érkezett és szerdán utazik el az a háromtagú kínai kulturális küldöttség, amely Magyarország kulturális életével ismerkedik — Budapesten és Szegeden. A delegációt *Shi Dali*, a kínai kulturális minisztérium tánc- és zenei főosztályának vezetője, egykori balett-táncos vezeti; tagjai: *Lin Tingyu* zeneszerző és *Tong Zuoyao* koreográfus.

Tegnap Szegeden megnézték a színházat és a Dómteret, majd a Játékok igazgatóságán ismerkedtek a fesztivál karakterével. Erdekölésüket azzal indokolták: tudtak arról, hogy Közép-Európa legnagyobb színházterületi játszóhelye van Szegeden, s kíváncsiak voltak. Jövőre kínai címszereplővel szeretnék bemutatni a Dómteret Puccini Turandot című operáját; a Játékok igazgatóságán erről is tárgyaltak a kínai vendégekkkel. A küldöttség tagjai videofelvételken megnézték több színházterületi produkciót, köztük a Jézus Krisztus szupersztár, amelynek színházi változatát is megtekintik a nagyszínházban, ma este.

Fáy András-portrét avattak

Nagy László felvétele

Fáy András — a fabulák írója — alapította az első magyar takarékpénztárt is. Szathmáry Gyöngyi szobrászművész portré-domborművét ezért helyezték el a Délterv székházában helyet kapott OTP-fiók díszüli; az ünnepélyes avatás tegnap, hétfőn délután volt

A szakképzés helyzetéről

A Csongrád Megyei Tanács *művelődési és ifjúsáspolitikai bizottsága* tegnapi ülésén a szakközép- és szakmunkásképző iskolák munkájáról, a műszaki fejlesztés helyzetéről és a szakképzésről folytatott eszmecsere. A megye 45, önálló közepfokú intézményéből 33-ban oktatnak szakmát, közülük 16 a szegedi. Az országban oktatott 230 szakma, szakágazat közül jelenleg 73 szakot tanítanak a megyében, ezzel Csongrád az első között van a hazai „ranglistán”. Jellemző, hogy a megyei iskolahálózat e terület határain túlmutató igényeket is kielégíti, a művészeti, a postaforgalmi, a vasútfor-

galmi, az erdészeti és a vadászati képzéssel. Az anyagi helyzetről: a szakközépiskolák épületeinek állapota nem megfelelő. Az építőipart minősíti, hogy az újonnan készült iskolák is jelentős karbantartásra szorulnak. Sok helyen elavult, elhasznált gépek „szolgálnak” az oktatást, ugyanakkor a számítástechnikai berendezések száma örömdetesén gyarapodik. 1700 oktató dolgozik a megyében, többségük vállalati alkalmazott, s csupán 28 százalékuk iskolai pedagógus. A bizottság elé került dokumentumból kiderül, hogy „az oktatott ismeretek jelentős része — a tanter-

vek és tankönyvek korszerűtlensége miatt — nem szolgálja eléggé a gyors műszaki fejlődést.” A változtatás tehát indokolt. Nemrég lapunk is beszámolt arról, hogy a Déri Miksa szakközépiskola kísérlete igazolta: az ötesztendő technikusok képzése a jövő. Ez az oktatási forma jelenleg a harmadik tanév-nél tart, így megyei összegzés még nem készíthető. A szakmunkástanulókat jellemzi a beszámoló egy mondata: „a többségnél — törekvéseink ellenére, az országos helyzethez hasonlóan — a tanulók neveltségi szintje nem éri el a kívánt mértéket.”

Az a 68

Rádiófigyelő

Pár éve, midőn fellengzős elszántsággal nemzedékünk nagy generációjának nevezte, amikor sűrűn előcitált név lett a *Beatles* meg az *Illés*, s gyakorta emlegetett időszak a hatvanas évek, valaki egyszer „bedobta” a szentenciát: és akkor a ti 68-otok...

Meghívott bennem a vér. A miénk? Akkor, 1968-ban, ha jól emlékszem, tavasszal a Flyers együttes tagjaként a ruhagyárban dalogattam vidáman, hogy *Feel, I'm going back to Massachusetts*, és hogy *Ne gondold, ó, ne, hogy tied a világ*.

Tényleg nem is gondolhattuk, hogy a miénk.

A nyár vége felé, augusztusban, a Balaton déli partján, Fenyvesen, keletnémet meg somogyi lányokkal föl-váltva dévajkodtunk a parton, miközben *Tom Jones Delilah*-ról énekelt a rádióban, és lökhajításos repülőgépek süvítettek sűrűn a tő fölött, észak felé. Éjszaka a felnőttek még éjjel után is híreket hallgattak a rádióban, akárcsak 12 évvel korábban — másnap viszont újra vártak bennünket a lányok a parton.

Szerdán este a Kossuth adón kerekasztal-beszélgetést sugározta (másnap délelőtt meg is ismételték). *Nemes Gábor* volt a műsorvezető, a résztvevők pedig *Almási Miklós*, *Gömöri Endre*, *Köpeczi Béla* és *Nyers Rezső*. A cím: 1968 — mai szemmel.

A beharangozóban olvasható, hogy 1968 „Keleten és Nyugaton egyaránt döntő év volt”. Egyebek között a párizsi és a lengyelországi diáktüntetések, Lengyelország-

ban „az azt követő antiszezmista és értelmiségellenes kampány, a csehszlovákiai fejlemények, Magyarországon pedig a gazdasági reform”. Továbbá, hogy ennek az évnak „hatása máig érezhető, utólete még mindig nem ért véget”.

Hajaj, de még mennyire nem. Hiszen akár az a bizonyos, néhány éve nekünk, mai harmincöt-negyven közöttieknek szegzett mondatcska bizonyítja: mennyi is a homály, a tisztázatlanság, a manipuláció és elhallgatások keltette tájékozatlanság 68 körül (is).

Több szempontból rendkívüli, a közép-európai közelmúlt tudósításában, átértékelésében és tisztességes „helyre tételében” a döntő és legfontosabb lépések sorába tartozó volt ez a beszélgetés. Olyan igazságok mondtattak ki, melyekre régóta szomjaztunk, s amelyek méltók a lassan tán nagykorúvá érő hazai „állampolgár-kezeléshez”; a stilushoz, ami nem elhallgatásokra és kódosításokra szoruló alatti valónak tekinti végre a magyar hánem annak, ami: felnőtt, értelmes és felelősségteljes emberi lénynek. Aki nyugodtan hallhat például arról, milyen valószínű, és belpolitikai körülmények között kezdte meg a brezsnyevi vezetés a sztálini hatalmi struktúra leplezett, korszerűsített restaurációját, mi is volt a valóságban az a bizonyos — szintén Brezsnyevnek tulajdonítható — „korlátozott szuverenitás elve”, amelynek érvényesítése azután az augusztus 21-i bevonuláshoz vezetett. *Nyers Rezső* — alig egy hét óta az

MSZMP Politikai Bizottságának tagja (akkor, 68-ban, szintén PB-tag volt) — kifejtette, milyen két fontos tanulsága is volt 1968 Csehszlovákiával kapcsolatos történéseinek; a higgadt, differenciált, rendkívül meggyőző logikával fölépített érvelés hallatán az ember föllegezhetett. Igen, mert gondolkodó egyedként adták tudtára, hogy Dubčeknek — értségség, nagyfokú politikai önmérsékletük miatt — *Nyers Rezső* szavaival még egyféle „internacionalista köszönettel is tartozunk”. Igen: így kell beszélni 68-ról. Megemlítve, el nem feledve *Almási Miklós* kérdés-felvetését is, mely azt szegte a Politikai Bizottság tagjának válasza elé: Megtehetné volna-e a korabeli magyar vezetés, hogy nemet mond a csehszlovákiai bevonulásra?

Az a 68, persze, beszéljünk róla most végre még oly nyíltan is (éppen nem csekély mértékben a kitűnő beszélgetés tanulságainak köszönhetően): nem a mi 68-unk volt. Nem tűntünk zajosan Párizs utcáin és a varsói egyetemen, nem ültünk harcokcsikban a Vencel téren, és nem kezdtünk el a BUM-mal („böldög új mechanizmust”) kísérlettel esztendőben semmiféle reformot. Az is igaz viszont: az a 68, amelynek igazi kisértete most támadt föl először a magyar tömegkommunikációban — a tanulságok és főleg az így artikulált következtetések okán — már a miénk legyen. Mondjuk, mint talapat. Egy igazi, nagy(obb) generáció fölépítéséhez.

Domonkos László

Japán hetek

Japán heteket rendeznek nyáron Bács-Kiskun és Békés megye több városában. A tokiói Magyar Fórum Társaság, valamint a két megye múzeumi igazgatósága által közösen szervezett Japán bemutatkozó július 22-én Kecskeméten kezdődik, majd Békéscsábán, Gyulán és Mezőberényben folytatódik az augusztus 17-ig tartó eseménysorozat. Ennek keretében megrendezik kilenc japán festő tár-

latát, előadásokat tartanak a japán nők helyzetéről, a távol-keleti ország irodalmáról és festészetéről, a japán műszaki-tudományos forradalomról, s a környezetvédelem Japánban alkalmazott módszereiről. A japán napok rendezvényeinek résztvevői megismerkedhetnek az ottani teatvási szokásokkal, a hagyományos japán gyermekjátékokkal és a távol-keleti szigetszörz videofilmjeivel is. (MTI)

Kitüntetés

Az Elnöki Tanács *Szabó Zoltán Gábor* kétszeres Kosuth-díjas akadémikusnak, az Eötvös Loránd Tudományegyetem nyugalmazott egyetemi tanárának kiemelkedő tudományos, közéleti és oktatói tevékenysége elismeréseként, 80. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság Zászlórendjé adományozta. A kitüntetést Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke hétfőn adta át.

A furlangos glasznosztj

vezett, szükségét érzem személyes érdekvédelmem miatt is egy-két kérdés felvetésének — hiszen más illethekeztől ezt úgy sem várhatom.

Először: ha *Regős Sándor* kijelenti *Glasznosztj* és vidéke című újságírókban (1988. május 28.), hogy „valóban kívágtam az említett részt a riportból” mivel a „jutalom és prémium adása és kapása egy-egy intézmény belső ügye”, akkor vajon miért kérdezett rá többször is Oberfrank Gézára, aki végül is adta a már említett magyarázatot, hogy tudniillik nem ütöm meg a művészi színvonalat!

Másodszor: a „Glasznosztj és vidéke” nyilvánvalóan kínos utánmagya-

rázkodás, mint az is, ami általában személyem körül történik hivatalos színházi nyilatkozatokban...

Harmadszor: nagyon szeretném, ha engem is, meg *Gregor József* kollégámat is arról kérdeznének, milyen művészi problémáink vannak a jelenlegi színházi vezetéssel, és nem magánéleti, viselkedésbeli afférokot boncolgatnának, mivel hogy ezek lényegesen kísérei a fontos nézeteltéréseknek!

Negyedszer: amíg az itt jelzett ellentmondásokra nem kapok művészi indokolt magyarázatokat, csak ahhoz tarthatom magamat, ami nyilvánosan elhangzott, tehát „nem ütöm meg a színvonalat”. Ha ez nem másra vonatkozott, kérem megnevezni, hogy pontosan kire vagy kikire... A „glasznosztj” jégyében.

Gyimesi Kálmán, a Szegedi Nemzeti Színház „érdemtelen művésze”